Quod felix faustumq; sit!

EXERCITIUM LEGALE

DE

RETORTIONE INJURIARUM.

Consensu & permissu Magnifici & Nobilissimi JCtorum Ordinis in florentissimâ ad Salam Academiâ

PRÆSIDE

JONANNE GEORGIO AYRERO Dresdâ-Misnico.

Placidæ disquisitioni subjicit

Ad diem — Septembris

Horâ & loco solenni

CHRISTIANUS [illegible]

[illegible]

JENÆ

E Typographeo Lobensteiniano.

A.O.R.

M. DC. XLI.

VIRO

Admodùm Reverendo, Amplissimo atq; Præclarissimo

Dn. DAVIDI Zinckernagel M.Gymnasii Senatorii, quod Erfurti est, Rectori meritissimo, nec non Ecclesiæ Prædicatorum ibidem Pastori nonario, Patruo meo omni venerationis cultu ætatèm prosequendo.

Hanc Observantiæ statuam erectam & dicatam volo,

C. Z.

Anteloquium.

Quod vivum illud humanæ sapientiæ simulachrum Magnus Socrates dixit cuidam. LOQUERE UT TE VIDEAM: Id quidem, si nobis à nasutulis quibusdam abjectè nimis nostrâ de eruditione sentientibus dictum [illegible], ab ipsâ, quod dicitur, januâ, haud multum [illegible]. Loquamur igitur, ut nos videant, [illegible] in Themidos palæstram ascensuri, ini- [illegible] hanc de *Retortione Injuriarum* materiam pro virium modulô defensuri.

[illegible] consiliis adsis Deus optime nostros
[illegible] opus ut laudi serviat omne tuæ.

§. 1.

Methodicam autem materiæ nostræ tractationem duplicem constituimus: *Pro[illegible]alem* seu *Nominalem*, & *Essentialem sive Realem*. Quarum prior [illegible] *Etymologiæ*, *Homo*[illegible] [illegible] *Synonymiæ* enucleationem; altera succinctam *Definitionis*, *Divisionis*, *Causarum* & *Effectus* enodationem [illegible].

2. Primo [illegible] *Etymologia*, non modò, quia inconveniens [illegible] origine non [illegible] protinus [illegible], sed [illegible], quia nos in rerum [illegible] [illegible], evidentiorem præstat in- [illegible] JCti Gaji in *l. 1. de O. J.* Hanc igitur [illegible] à præpositione [illegible] ac *retrò contra versus*, *vicissim*, & verbo [illegible] de- [illegible] docuit,

ducunt, descendere. Ceterùm, cur neglectis Ciceronis, Varronis, [illegible], & veterum omnium [illegible] vestigia, atq; pro S. T substituere, & sic non *TorSionem* sed *TorTionem* scribere maluerimus, hanc rationem apponimus; esse [illegible] modò hoc à Philologorum filiis observatum, in [illegible] exemplaribus nusquam *TorSionem* vocculam reperiri, verum etiam Orthographiæ principia Scripturæ huic apertè repugnare. Nam quæ ratio [illegible], cur minus rectè *Fini*[illegible], *L*[illegible], *Locu*[illegible] *Cap*[illegible], *Da*[illegible]; ac [illegible] *Finitio*, *Lectio*, *Locutio*, *Captio*, *Datio* scribatur, illa utiq; [illegible] videtur, *TorSionē* mendosè, rectè a. *TorTionem* scribi. Ad rationem, cur adducta vocabula per S. literam [illegible], hæc est, quia derivātur à supinis *finitum*, *lectum*, *locutum*, *captum*, *datum*, non velut *Rosio*, *Suasio*, *Sponsio*, *Visio*, à supinis *rosum*, *suasum*, *sponsum*, *visum*. Et ergò eadem *Tortio* modò, quia in supinō *torTum*, nō *torSum* agnoscit, scribi [illegible] citra [illegible] debet

3. Etymologiæ subjungitur *H*[illegible], cui nisi [illegible] vam detexeris, errorum gryphos haud poteris effugere facilius, quam sine Moly herbâ, tutus esse ab insidiis alicujus Circes. Haud itaq; ignores velim, *Retortionem* varium in jure admittere significatum. Nonnunquam enim *injuriosam criminis exprobrationem*, [illegible] *in* [illegible] *atq;* [illegible] quandoq; *chartam seu instrumentum, in quo* [illegible] *Retortio*, non rarò *jus sive facultatem repellendi injuriam*, frequentius tamen *ipsam juris retorquendi exercitium* denotat. Et in hac posteriori acceptione iterum sumitur dupliciter, [illegible] sive *propriè*, & [illegible], seu *impropriè*. Illo modò, quando injuriis provocatus idem convicium, quod in ipsum [illegible], & in convitiatorem remittit. Hoc verò [illegible] vel non retorquetur id, quod erat intortum, sed aliud illius vicem vel quando simile quidem, illud tamen, quod falsum est, [illegible]

4. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *proper*[illegible] ab [illegible]

[illegible]

[illegible] à Lassiente appellari deprehendimus, [illegible] vocabula barbarismum [illegible], illi non admodum refragari velimus. Germanice [illegible] Rück oder Widerschmähung.

[illegible] nominali, ad *Realem* descendi-[illegible] venit *Definitio*, quam licet [illegible] dari posse, multi ex *l. 202. de R. J.* sit per-[illegible] egregiè falluntur, hæsitandum non est, [illegible] *Definitio Logica*, sed *regula* vel *ca-*[illegible] quilibet lectionem Græcâ vel Home-[illegible] patefcet, quæ ita habet: *πᾶς ὁρισ-*[illegible] *i.e. Omnis* [illegible] *subvertitur.* Non possumus igi-[illegible] Petro Fabro in Commentariô ad *d. l. 202.* [illegible] *Nihil est, cur juris* [illegible]*, quam aliarum discipli-*[illegible] *definiri nequeant*: & hac fiduciâ freti talem [illegible] definitionem. *Retorsio est injuriæ verbalis legibus* [illegible]*, quâ injuria* [illegible] *in ipsummet* [illegible] *qualitate & quantitate, propriâ autori-*[illegible] *præjudiciô reflectit.* Quæ [illegible] subsequentibus declarationem expectant.

Legibus permissam dicimus, non quidem quasi omni [illegible] eandem [illegible], sed quod pœnam [illegible] nullam [illegible] arbitremur. Probamus hoc l. [illegible] qua facti articulus proponitur [illegible] quarundam insimulavit Patronus [illegible] liberum convitiatorem retorsit, Quæritur [illegible]. Et respondet Ulpianus, [illegible] provocatus. Duo ex his [illegible] quod dicat Ulpianus ignoscendum esse Patrono [illegible] pœna quæ [illegible] proposita in eum, qui [illegible] accusaret [illegible], ne videlicet [illegible] defuncti [illegible] contra [illegible] posset. Alterum, quod

illo-

rationem assignet, cur nimirùm impunè dimittendus sit Patroni filius. Sed quænam ista? Hæc, quia voluit se ulcisci, hoc est defendere, provocatus. Provocatio itaq́; pariter ac justi doloris gravitas in causâ est, quare ignosci filio, voluit Ulpianus. Unde sic inferimus: Quicquid non punitur jure Civili, id fit eô jure permittente. Sed de Retortione verum antecedens. E. & consequens. Major suâ luce radiat, & probatur tùm ex *l. 1. § 1. de Concubin.* tùm ex *l. 4. C. Ad l. Jul. de Adult.* Minor est in *l. nostra 14. §. 6. de bon. libert.* E. immotô stabit firmamentô Conclusio. Nec est quod urgeant dissentientes, in *d. l.* patroni filium non diffamationes vel convicia sibi facta, sed crimina sibi objecta, multò minùs privatim, sed in judiciô criminali, & quidem in formâ & sub jure exceptionis & defensionis retorsisse. Cùm ulcisci hic sit idem, quod lege judicióq; contra alium experiri. Dupliciter enim responderi potest, & quidem (1.) malè sibi constare oppositionem inter diffamationes vel cōvicia facta, & crimina objecta, cùm mutuò hæc duo se invicē respiciant, & positô ac sublatô unô, necessum sit poni & tolli alterum, (2) probandum adhuc esse, Retortionem hic factam in judiciô. Utut enim largiamur, ultionem nonnunquam pro defensione judiciali accipi, veluti in illô Catonis *lib. 4. Orig. Si quis membrum rupit, aut os fregit, talione proximus agnatus ulciscitur:* non rarò tamen vocabulum hocce etiam ad extra judicialem trahi defensionem, satis evincitur ex *Rubr. tit. C. quando liceat unicuiq; sine judice se vindicare & c. & l.* eide subjecta *l. ibi: [illegible] permittimus ultionem*, nec non *l. un. C. de Metat. & [illegible] arbitrium ultionis [illegible] esse permissum &c.* ubi [illegible] verba [illegible] : & paulò ante præmissa: [illegible] quæ omnia defensionem privatam [illegible] arguunt. Ad quid enim opus fuisset speciali [illegible] permissione, cùm judicialis & publica defensio [illegible]? Quare cū vocabulum *ultionis* sit ambiguitatis plena, [illegible] [illegible] [illegible] Retortionem [illegible] [illegible] quia [illegible] verbum [illegible], quod [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]

[illegible]

humanâ imbecillitate evitari nequit, impunibili, ceu patet ex *L. 1. § de his qui ut indignis auff. l. 1. in fin. de bono. cor. qui ant. sent. l. 4. §. fin. de [illegible]* & aliis; nô verò de per se legitimô, qualis est, contumeliam semet in judiciô defendere. II. Confirmat [illegible] elegans decretum Imperatoris Vespasiani, de quô sic Sueton. in ejus vitæ c. 9. *Cum de jurgiô quôdam Senatoris Equitisq; Romani Divus Vespasianus Augustus ipse cognosceret [illegible] diceretur, tanti ordinis homini quoquô modô [illegible] fieri non non oportere, etsi ab eô cœperit, non e- [illegible] Eques intulerit, ita pronunciavit: Non oportere maledici senatoribus, remaledici civile fasq; esse.* III. Accedit *L. [illegible] ad L. Aquil.* in quâ verberantê reverberare permittitur. Quod si hoc, quidni etiam verbalem injuriam verbis repellere liceat? Cui namq; concessum quod majus est, nô potest nô licere, quod minus est *l. 21. de R. J.* Plus autem est verbera verberibus, quàm verba verbis reflectere. IV. Ex *l. 3. §. 1. de injuriis* [illegible] argumentamur: Ubi animus injuriandi non est, ibi nec injuria. Sed in Retorquente animus injuriãdi nô est; propter provocationem quæ præcessit; Hæc namq; ex parte irritati præsumtionem inducit, Retortionem non vindictæ cupiditate, sed ex legum permissu factam esse. Cui V. suffragatur *L. 1. §. 1. de aq. & aq. pluv. arc.* quæ hanc suppeditat illationem: Qui facit aliquid non ut alio noceat, sed ne noceat sibi, is rectè agit. Sed Retorquens hoc agit non ut alio noceat, cui convicium facit, sed ne sibi. E. rectè agit.

5. Cæterum cum contraria juxta se posita magis elucescant, plurimi verò ex Neotericorum tribu Retorsionê [illegible] invisam non modô, verùm etiam ex purô putô Dei [illegible] propterea è forô Juridicô [illegible] ad Garamantas & Indos ablegandam esse, [illegible] argumentis [illegible] paucis lustrabi- [illegible] experiemur. *Primò* ple- [illegible] nisi unam, & nô posse [illegible] in Jurisprudentiâ, quod falsum sit in Theologiâ [illegible] S. Scripturæ locis, [illegible] *Contendunt* se- [illegible] Retorsionem [illegible] quæ honestè [illegible] neminem lædere, suum cuiq; tribuere [illegible]

cant.

cant. Urgent *Tertiò* omnem vindictam prohibitam esse ex *l. 45. Quod met. causâ. l. 45 §. 4. ad l. Aquil. l. 14 C. de Judæ. & Cælic.* Retortionem verò non ex aliô, quàm ultionis fonte promanare. *Quartò* proferunt, defensionem, quâ vis vi repellitur, ad casum necessitatis tantùm restrictam, nec non nisi imminente periculô, & in subsidium esse permissam, videlicet quando aliter quis se tueri nequit *l. 5. & l. 45. § 2 ad L. Aquil. l. 3. § 9. de vi & vi armat.* De Retorsione autem injuriarum hoc dici non posse, tùm quia fiat injuriâ jam perfectâ & illatâ, tum, quia injuriis proscissus aliter, quàm recriminando se tueri possit. Deniq; adducunt *l. 5. in fin. pr. de publ. jud.* ubi dicitur, quod reus non relatione criminum, sed innocentiâ se debeat purgare.

8. Et hæc quidem sunt illa tela, quæ adversarii in nos jaculantur, quæ certè adeò non metuimus, ut hastam & scutum protinùs abjiciamus, ut potiùs animô intrepidô propulsare eadem atq; infringere audeamus. Ad *primum* enim respondemus discrepantiam esse maximam inter pugnam sive contrarietatem veram, & apparentem, & quidem de priori verum esse, quod à dissentientibus prolatum, de posteriori non utiq;, quod demonstramus hoc syllogismo: Ubicunq; non datur idem subjectum nec eadem subjecti conditio, vel modus considerandi, ibi non datur vera repugnantia. Atqui in Theologiâ & Jurisprudentiâ nô datur idem subjectû nec eadem subjecti conditio, vel modus considerandi. E. in Theologiâ & Jurisprudentiâ non datur vera repugnantia. Major desumta est ex veræ contrarietatis requisitis, ut constat ex Logicis. Minorem hinc stabilimus, quia Theologia hominem, quâ hominem, Jurisprudentia verò hominem non quâ talem sed quâ in civili societate degentem pro subjectô habet, Theologia informat hominem ad [illegible] post hanc æternam beatitudinem, Jurisprudentia verò ad [illegible] felicitatem mundanam; hæc loquitur de homine juxta civilia, illa de homine juxta spiritualia; [illegible]

[illegible]

[illegible] contrariæ opinionis fundamen-
[illegible] plurium interrogationum; alia
[illegible] injuriarum sit præcepta? alia iti-
dem, an [illegible] confundendæ non sunt *c. hac*
[illegible] namq; pertinet ad virtutem legis
[illegible] altera verò ad tertiam legis virtutem,
[illegible] de eleganter & nervosè more suo
[illegible] Magn. Nobiliss. atq; Amplissimus Dn. Zacharias
[illegible] JCtus juxta ac Principalis aulæ Vinariensis Saxo-
nicæ [illegible], Patronus & Promotor noster optimus max.
[illegible] *publ. de Verô sensu L. nō omnium 20. D de LL.*
[illegible] *imperet jus, sive vetet, sive permittat, sive puniat.*
[illegible] igitur est inepta propositio: Quicquid in
[illegible] ad etiam est præceptum atq; approbatum
[illegible]: Quodcunq; in jure præceptum non est,
[illegible] permissum; Exemplo sint Concubinatus, Lu-
[illegible] & vitiosi actus alii, qui jure quidem per-
[illegible] tamen vel præcepti, vel approbati leguntur. Et
[illegible] scopum deveniamus, potest aliquid pugnare cum
[illegible] præceptis, quod tamen jus Civile conniventibus oculis
[illegible] *Nov. 142. in præfat.* siquidem impunitas
[illegible] non statim absentiam vitii seu peccati præsupponit.
[illegible] 13. non esse sine vitiô, quod igno-
[illegible] Neq; [illegible] exinde rectè inferes, le-
gem [illegible] permittit, impiam esse atq; injustam.
[illegible] ipse Moyses ex prægnante causâ quædam permi-
[illegible] non fuere, ut sunt Zelotypia mariti, qui
[illegible] suspicione, Adulterii publicè coram sa-
[illegible] *Numer. 5 v. 14 & seqq.* & Divortia ex
[illegible] *Deut. 24 v. 2 & 3.* [illegible] tamen Lex Mosaica ex-
[illegible] ab ipsô Deô per Moysen
[illegible] hypothesi, omnem omninò
[illegible] us. Separari [illegible]
[illegible], & [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Huic, non illi jura [illegible],

thera

chen præfiterit. Quorsum n. [illegible] l. 1. & 2 C quãdo [illegible] jud. Quorsum l. ult. C de Met & Epithem. [illegible]. Quartò confunditur defensio simplex, nudaq; injuriæ propulsatio, cum defensione necessaria & inevitabili, quæq; non nisi cum internecione adversarii potest expediri, de quâ posteriori [illegible] tem verificatur, eam non, nisi in subsidium & quando quis aliter se tueri nequit, licitam esse atq; permissam, aliàs enim nec verberantem verberibus vicissim coercere liceret, cùm nō modò ille reverberationis actus injuriâ jam perfectâ & consummatâ fieri soleat, sed & eô casu sint in propatulô viæ in jure civili propositæ, nim. actiones judiciariæ quibus provocatus adversus provocantem experiri, sicq; omnium optimè famæ suæ consulere potest. *Ultimum* quoq; & *Quintum* ex *l.* [illegible] *de publ jud.* petitum fulcrum nihil ad Andromachen. Ecquis enim non videt, de alienô planè casu ibidem agi, quô scil. accusatus & inter reos jam relatus reaccusare in judicio accusatorem contendit; quæritur ergo: an hoc ipsi liceat, priusquã se crimine, quô premitur exuerit? respondetur negativè, hâc annexâ ratione, quod non relatione criminum, sed innocentiâ reus purgetur. Nos autem de eô nunc litigamus: Num quis injuriam verbalem reflectere in autorem licitè possit, qui certe articulus totô ab istô differt cœlô.

9. Definitioni succedit *Divisio*. Dispescitur autem non incommode potest Retortio in *Activam* & *Passivam*. *Activa* est, quæ proficiscitur ab injuriis affecto, & ipsummet afficientem verbis ore prolatis dirigitur. *Passiva* contra, quæ interponitur ex parte conviciantis, & adversus retorquentem extenditur illô casu, quô convicium illatum, aliô eôq; graviori fuit repulsum, vocaturq; à Dd. *Retortionis Retortio*.

10. Tradita divisione [illegible]

[illegible]

[illegible] pœnam remisit ei, qui sibi licentiam retor-
[illegible].

11. *Causam [illegible] seu impulsivam Externā* sub-
[illegible] *injuriandi falsa.* Verum sit
[illegible], nihil attinet, siquidem non propter solam
[illegible], sed quod malus conviciandi animus de-
[illegible] defenditur *l.5 C.de injuriis.* Cur quod in *l.18.*
[illegible] videl. qui nocentem infamavit, non
[illegible] ob rem condemnari, non obli-
[illegible] hęc lex est de manifestatione crimi-
[illegible] judiciũ, ubi videl. quis alterũ apud judicem, ad cu-
[illegible] um spectat notitia, detegẽdi criminis causâ
[illegible] interprete Bocerô indicavit, & ubi ex circum-
[illegible], pravam in infamante injuriandi libi-
[illegible].

12. *[illegible] interna* adscribitur *Provocatio l.14 § 6. de* [illegible] necnon *[illegible] justi doloris impetum temperandi dif-* [illegible] *§ 5. ad SCtum Turpill.* quæ etiam movisse videtur
[illegible], cur Patri pariter atq; Marito prehensum in fi-
[illegible] adulterô interficiendi dederit licentiam *l. 20 21.* [illegible] *18 § 8 ad. L. Jul. de adult. ibi: impetu tractus doloris*, &
[illegible] *fit d[illegible] justū dolorem temperare &c.* quod
[illegible] approbavit cretâ Car. V. Imperat. in *Const.* [illegible] *art 150.* Et hæc quidem facultas, quin sublata
[illegible] Oldendorpiô, Bacchoviô & aliis non patimur
[illegible]. Quanquam enim Dd. de consuetudine legi cō-
[illegible] n vilis sit autoritas, non tamen usq; a-
[illegible] mento, ut fidem sine jurejurando merea-
[illegible], quod *testi non nisi jurato credatur*
[illegible] citer in hærendum, usq; dum
[illegible] solus non-usus h. e. qui non ha-
[illegible], tantam obtinere firmita-
[illegible] non accidit casus, & tūc
[illegible], ut nôrunt pueri. o-
[illegible] m [illegible]
[illegible], & præ-

 judicium

judicium hinc generare aliis nō possit, quia retorsio [illegible] stricti juris sit, de personâ ad personam, vel de causâ ad causam non extenditur *l.21.C ad SCtum Velleјan.*

13. *Materia in qua, seu quibus competat retorquendi facultas, est omnis injuria verbali affectus*; cui consequens est, quod Retortio competat Pupillis, sine tutoribus, & Minoribus 25. annis, sine curatoris autoritate, *arg.pr.J.de Aut tut.* Patri suo & filii nomine *arg.§.2.J.de injur l.41 ff.eod.* Marito uxoris nomine *l.1.§ 3.eod.* Procuratori speciale retorquēdi mādatū habēti *l.1.§.2.de procur.l.41.eod.* non tamen Servo *§.3.J.de injur.* Filio in sacris paternis constituto *l.17.§.11.& seqq. de injur.* proscripto sive bāno Imperiali perculso *arg.l 11.in fin.ff.de lib.& posth. junct.Ord.Camer.p.2.l.9.§.* So jemand/ nec non retortionis fulmine pulsato *arg.l.1. Quod quisq. jur. in aliū* nisi gravioris convició fuerit oneratus, *arg.l.11.§.8.de interrog injur* [illegible]

14. *Materia circa quam, seu contra quem Retortio dirigitur, est quilibet injuriam verbalē evomens*, quod de, ut apertius nobis cōstet, duas observa regulas, quarū altera affirmativa, altera negativa. *Affirmativa* hæc est: *Adversus quēcunq. datur actio injuriarū Prætoria, adversus eundē etiā ritè exercetur Retortio.* Exercetur a. regulariter I. adversus Egregias & in dignitate constitutas, aut vilis atq; abjectæ cōditionis personas *arg.l.* [illegible] *de injur.* II. Præceptorē cūcellos castigationis [illegible] discipulumq; ipsius informationi concreditū [illegible] castigantē objurgantē *arg.l.5.§.3.cū seq.ad L.Aql.* III. Magistratū [illegible] quodā odio convicia subditis ingerentē *arg.l.5.C.Jur* [illegible] *de injur l.* [illegible] *ad L.Aql.* IV. Mandatorē *arg.l.11* [illegible] *de injur. §.11 J.eod.* V. Clientē, si contra sermonē advocati injuriosum nō fuerit protestatus *arg.l.1.C de error.advocat.* Negativa regula ita habet: *Quicunq. Prætor actionem injuriarū* [illegible] *negat, contra eos & quoq. Retorsio injuriarū locum non habet.* Quorū in censu [illegible] veniūt I. Parentes, à quibus summū beneficiū post Deum vitā accepimus *arg.l.* [illegible] *C de patr.potest.* [illegible] II. Patroni *l.7.§.* [illegible] III. Domini [illegible] *arg.* [illegible] 23 [illegible] *6.* [illegible] dissensio [illegible] quorū fundamenta [illegible] collata [illegible] Disputationis [illegible] docebit.

[illegible]

15. *Forma consistit in legitimo Retorsionis temperamento*, [illegible] solet, videl. in *Causâ, Modû* & *Typo* [illegible] *præcedat provocatio*. Cũ n. Retorsio [illegible] repulsio, habilis præcessisse injuriç ver- [illegible] retorsionis sobolē formare ritè [illegible] n. nullæ sunt qualitates, & priva- [illegible] *l. 7. de injust. rupt. irrit. fact. l. 116. de R. J.* [illegible] olis reputentur, quæ tn. re- [illegible] observandũ, non omne conviciũ ad prę- [illegible], sed illud solùm, quod animô in- [illegible] *§. 1. de injur. l. 34. pr. de Obl. & Act.* [illegible] personæ conditione, veluti furiosi & [illegible] *l. 3. §. 1.* vel ex justâ faciendi cau- [illegible] vel castigationis *l. 3. C. §. de patr. potest. l.* [illegible] *15. §. ult. cu l. seq. ad L. Aquil. l. 13. §. 1. & l. 33.* [illegible] *§ 3. l. 11. § 21. eod.* præsumitur. Quemadmo- [illegible] mus, verũ an falsum sit, quod [illegible] locum substravit, cum quis crimen ne qui- [illegible] convicii [illegible] exprobare debeat *l. 3. C. de* [illegible] *injur.* Ita flocci pendimus omninô Dd. [illegible], qui veritatem in convició retortô [illegible] esse, seriò contendũt, [illegible] persuasum habemus, non convicii ve- [illegible] conviciandi absentiam [illegible] [illegible], quo minus injuriarum actione possit conveniri, [illegible], pene [illegible] planè aut certè nullum [illegible] [illegible], si id quod retorquetur, perpetuò ve- [illegible], quia raro admodum evenit, ut quis [illegible] cujus macula semet conspersum novit, [illegible] num sit conviciator, [illegible] non uno modô potest [illegible] qualis [illegible], ut [illegible] [illegible] Dd. [illegible] injuriarum [illegible] [illegible] non fecit.

16. Ci-

16. Circa *modum* hæc adhibenda cautio est, *ut relatio injuriæ sit gravior ipsa illatione.* Non enim debet retorqueri aliud, neq; plus, quam erat intortum; sed id ipsum, quod acceptum erat, quò collimant verba supra in definitione posita, quibus injuriam emissam in eâdem qualitate & quantitate in autorem reflecti debere, inculcavimus. Haud igitur licentiam damus cōviciis lacessito, ut impunè recriminari convicianti, & illum vicissim aliis conviciis, atrocioribus etiam, proscindere possit, quod tn. fecisse nobis visi sunt Fachinæus, Harprechtus & alii, qui convicium facienti licitè reponi posse *Tu mentiris* autumârunt, idq; ipsum de formâ Retorsionis substantiali observandum esse docuerunt. Nisu profectò parum felici! Incunctabile siquidem est, quod qui E G. *furtum* exprobranti regerit, *Tu mentiris*; non tãtùm, à jactatô in se furti conviciô semet liberare conetur, sed insuper eidem ex nimio vindictæ calore aliud nimir: calumniæ crimen, quod longè execrabilius æstimatur convicium, reponat, & sic non id quod erat intortum, sed aliud, retorqueat longè gravius, atq; ideò moderamen à LL. præscriptum excedat, quod latet in offensionis & defensionis proportione. Accedit & hoc, quod observatâ verborum proprietate, longè aliud sit, *retorquere crimen objectum*, aliud verò *mendacium objicere*, sive, ut vulgò ajunt Dd. Mentitam dare convicianti. Illud n. qui facit, crimina sibi injecta eadem, ut erant prolata, à se removet, & transfert in autorem, ut hic illorum sit reus, quæ intorserat. Contra, qui simpliciter convicianti dicit, *Tu mentiris*, non retorquet sibi intorta convicia in intorquentem, sed duntaxat ait, illa sibi per calumniam intorta, ita ut illorum convicianti [illegible] arguat reum. Dices: Atqui verò *l. 25. § 1 de procuratoribus* aliud velle. Minimè gentium. Neq; n. *in d. l. dispositivè* permittitur procuratori, ut injuriosô verbô mẽdacii arguat dominum, sed *narratio de facto* [illegible] procuratori in d. l. ille *Tu mentiris.* Siquidem [illegible] quod factum sit, non quod fieri [illegible] [illegible] quæstio: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

bueris

[illegible] coram judicio judex illum in officio procurat [illegible] suum apud prætorem purgasset. [illegible] JCtorum quadrigam, Finckelthusiū, Ung[illegible] [illegible] mmiū dudum animadvertisse videmus. Mul[illegible] nandi audax tutum provocato præbebit [illegible] objicienti respondeat: *Tu mentiris per gulam, in* [illegible] *fur, latro, proditor &c.* Diruto namq; prin[illegible] obtinet, firmò subsistere taló non potest, *per* [illegible] tenor ita haberet: *Falsò hoc adseveras, hoc fal*[illegible] [illegible] quod idem significat, *Tu non dicis verum.* Hoc [illegible] contradictioni aliquam Retortionis vim at[illegible] [illegible] qu[illegible] coloribus adornatam in theatrum produ[illegible] [illegible] largiamur, [illegible] rum n. horum vim mentionis ha[illegible] vera seu falsa circa dolum & fraudem dicere queamq[illegible] [illegible] *de diversis rescript.* quod in obscuris magis est cojicien[illegible] [illegible] Conrad. *in repet. ad l. admonendi de jurejur. num. 17.* [illegible] conjectore haud indigemus in resolvenda quæstione: [illegible] *ga um istud proverbium. Mendacium meretur alapam;* [illegible] gehört sich eine Maulschellen? quod si enim respiciatur ad [illegible] hodie receptum, quò reus ad Palinodiam seu recantati[illegible] [illegible] natus parere [illegible] igni ex contumacia detrectans, à Carnifice [illegible] alapæ imp[illegible] excipitur, Wird von dem Scharffrichter oder [illegible] geschlagen, ut habet præjudicium, quod exhibet Ma[illegible] [illegible] nus Finckelthusius *obs. 4. n. 22.* affirmativæ subscribimus; [illegible] facti species proponatur, ubi nobilis pro objecto men[illegible] [illegible] homini plebeio inflixit, negativæ patrocinamus, cum [illegible] oculei instar Argi, analogiam tamen offensionis & de[illegible] [illegible] invenire queamus. Invenimus quidem *l. 15. §. 39. de injur.* [illegible] cohors obtrudit, verùm eandem ad præsen[illegible] articulum si allaborarem[illegible], perinde fecer[illegible], atq;

[illegible] capiti cervicem pictor equinam
jungere si velit.

[illegible] Magistratus servū contra sui honorē aliquid machinantē, [illegible] jure potestatis castigavit, *his* Nobi[illegible] [illegible] ulla castigandi facultate gaudēs, plebeiū mēda[illegible] [illegible] alapa [illegible] repellere studuit, *ibi* [illegible] [illegible] injuriā nō reafficitur, sed pœnā prome[illegible] [illegible] plebeius verbali Nobile injuriā onerans, [illegible] [illegible] *ibi* in persona Magistratus [illegible] corre[illegible] [illegible]

[illegible]

ideq, verba verbis, nullô v. modô verberibus aut factis repelli [illegible] 35. de R. I. l. 8. §. 3. de Acceptil. & sic missô requisitô secūdô, ad termi[illegible] terminationē tēporis, quô nimirum interp[illegible] a Retortio, exponi[illegible]

17. *Tēpus v. ꝯtinuationē actus requirit, ne scil. ex intervallo* & post[illegible] major ira deferbuit, provocatusq; ad extraneos actꝰ descēdit, sed *in ꝯti-nēti* durāte adhuc verborum ꝯcertatione, retortio fiat, *arg. l. 3. §. 9. de vi & vi armat.* Cessante n. ratione permissionis, cessat & ipsa permissio. Sed ratio permissionis est justi doloris cōmotio, quæ certè post intervallū alle-gari nequit, cū tractu tēporis soleat expirari. Valeāt igitur Retortiones ab-sentib. missæ, valeāt instrumēta coram Notariô & testibus desuper ꝯfecta, quia nō ꝯfestim, illicô, & in ipso ꝯtētionis fervore, sed ex intervallô, & sic magis ex injustô ultionis conatu, quā legitimô defēsionis ardore ꝯcipiun-tur. Hinc instrumentū ejusmodi Retortivū in Dicasteriô Provinciali, quod hic Jenæ est, tanquā curiæ stylo ꝯtrarium in terminô Ægidii Anno 1633. ab actis remotum, attestatur Excellentissimus Dn. Gothofredus Fibigius Antecessor in hâc Salanâ celeberrimus, Patronus & Præceptor noster o-mni honoris cultu mactādꝰ *in Vindicijs Frāck. Exerc. 12. q. 7. lit. A. in fin.*

18. Quod *Finem* Retortioni propositū ꝯcernit, is esse videtur, *ut injuriā passꝰ, criminis insimulati noxā à se removeat*, & sic corā auditorib. in corpo injuriarū prostātib. à quibꝰ famæ læsio omnis depēdet, suā animi displicen-tiā declaret, ne mussitādo vel dissimulādo videatur vel ꝯdonasse injuriā, vel malè sibi ꝯscius, de vindicandi conatu desperasse.

19. Superest ut de *Effectu* dispiciamꝰ, qui nullus hic offenditur aliꝰ, quā *Impunitas*, ut scil. à pœnâ in ꝯviciatores statutâ Retorquēs sublevetur. Quod n. legitimè sit, pænā ullam haud meretur *l. 4. C. ad L. Iul. de adult.* A[illegible] prime huc quadrat *l. 14. § 6*, verba: *ignoscendū est ei qui voluit se ul[illegible] probe-*[illegible]. Cui verò ignoscitur, illi pœna remittitur, atq; condonatur. [illegible] ergô sequētia Dd. dogmata, quorū *primū*, quod idē Retortio [illegible] sentētiæ & res judicata operetur. Nul[illegible] n. hâc de re in Jure extat apex, [illegible] ergô voce legis tacēte, nostrū quoq; est tacere. *Nov. 18. c. 5.* neq; n sine [illegible] autoritate quicquā temerè asseverādū graviter sic monente Ulpiano in *l. 64. § 9. sol. matr.* dū inquit. *De vero lex tantū loquitur: de socero nihil in lege scriptū est.* Succedit *alterū*, quod Retortione pulsatꝰ aliâ oneretur injuriâ, quâ ipsius opinio maneat apud honestos gravata, donec objecta m[illegible] probârit, quod cū nudis tantū verbis adstruatur, nobis id destruere [illegible] verbis erit integrū. *Tertiū* v. om[illegible] est valdissimil[illegible] retorq[illegible] né expellatur & perimatur ꝯ[illegible]lia sive Crimi[illegible] ut retorquens ad[illegible] ꝯviciatorē [illegible] nec [illegible] in judi[illegible] po[illegible] procedere [illegible] R[illegible] ex [illegible] colli[illegible] c[illegible] mul[illegible]

[illegible]